

Ochrana krajinného rázu a přírodní park v Českém lese

Miroslav Trégler, MěÚ Mariánské Lázně

Většina území Dyleňského lesa se dnes nachází v Přírodním parku Český les, proto je zde nutné přísněji posuzovat zásahy do rázu krajiny.

V roce 1990 byly tehdejšími Okresními národními výbory (ONV) v Chebu, Tachově a Domažlicích vyhlášeny oblasti klidu Český les, dnes přírodní parky. Takto se do dnešního přírodního parku Český les dostala i většina území Dyleňského lesa. Záměrně říkám většina, neboť v tachovském okrese nebylo zahrnuto území mezi Hutským a Chodovským potokem, poznamenané činností uranových dolů. Naproti tomu sem byla zahrnuta část Podčeskoleské pahorkatiny. Na okrese Cheb byla oblast klidu vymezena poněkud velkoryseji. Zahrnuje zde nejen celé území Dyleňského lesa, ale i přilehlá území Smrčin, Chebské pánve a Podčeskoleské pahorkatiny. K pozdějším úpravám hranic přírodního parku zatím nedošlo, ačkoli např. Koncepce ochrany přírody a krajiny Karlovarského kraje (Melichar 2005) navrhuje určité změny hranic v území jižně od údolní nádrže Jesenice.

Tatáž koncepce v Plzeňském kraji (Sklenička 2003) i další příslušné studie zadávané tímto krajem, byly zpracovány ještě před vyhlášením Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Český les a na tuto skutečnost nijak konkrétně nereagují.

Takto široké vymezení se ukázalo pro praktickou ochranu krajiny nadbytečným, některé veřejně prospěšné stavby jako např. komunikace, vysílače, musíme zkrátka někam umístit. Jsou stavěny zejména v krajinně Podčeskoleské pahorkatiny v přirozeném koridoru Dolní Žandov – Stará Voda – Velká Hleďsebe – Drmoul – Trstěnice. Argumentovat zde zachovalým obrazem krajiny je dnes již složité. Jiná situace je ve vlastním Dyleňském lese. Na mohutnou věž na Dyleni jsme si za desetiletí její existence zvykli.

pokračování na str. 35

Mělké údolí Kosiho potoka u Sekerských Chalup se škládou nelesních biotopů

RWE Transgas Net. Blíž přírodě.

V roce 2007 jsme pomohli zpřístupnit sedm přírodních lokalit ▪ Podpořili jsme rekonstrukci proslulé vinařské stezky na Mikulovsku ▪ Přispíváme k vybudování vzdělávacího environmentálního centra uprostřed národního parku ▪ Již druhým rokem jsme generálním partnerem Českého svazu ochránců přírody a Národního parku Podyjí.

RWE Transgas Net – Váš spolehlivý přepravce zemního plynu

Západ slunce nad Dyleňským lesem

Zemědělská krajina v údolí potoka Tichá pod Tachovskou Hutí

V Čechách i na Moravě je běžné, že nejvyšší vrcholy jsou zvýrazněné věžemi televizních vysílačů, vojenských hlásek atd. Jednou z mála výjimek je zatím nedaleký Slavkovský les. Pro svoji odlehlost a lesnatost je příhraniční území Dyleňského lesa řídce osídlené (jediná větší aglomerace je v podstatě Sekersko) a není naštěstí atakováno stále novými a novými technickými stavbami.

Větší zemědělské areály v některých obcích, ač ne zrovna vzhledné, krajinný ráz nenarušují zásadním způsobem. Pozůstatkem přístupu ke krajině v 2. polovině 20. století jsou zcelené zemědělské pozemky, narovnané toky a odvodněné mokřady v nivách a na prameništích. Ukázky takovéto krajiny najdeme v okolí Paliče, Vysoké, Tří Seker či zaniklé vsi Oldřichov. Právě v těchto částech krajiny se dnes nejlépe šíří neofyta, zejména bolševník velkolepý a vlčí bob mnoholistý. Určitou nápravou je navrácení nelesní zeleně jako součásti obnovených polních cest nebo prvků územního systému ekologické stability a to na základě schválených komplexních pozemkových úprav. K nápravě vodního režimu či zásadnímu kroku v likvidaci neofyt zatím nijak systematicky nedochází. Považuji to

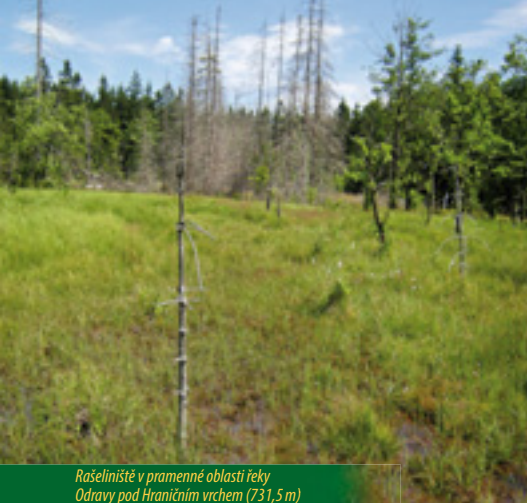
za největší problém současné ochrany přírody a krajiny v tomto regionu.

Naopak ukázkou zemědělské krajiny pozitivně působící na krajinný ráz je vrch Lipovka (louky a pastviny rozčleněné výraznou nelesní zelení) či louky v okolí Žďarů (společně s roztroušenou zástavbou vytváří ráz horské osady). Je třeba zmínit i bývalá vojenská cvičiště na Panském vrchu (dnes přechodně chráněná plocha Cvičiště) a Štokovském vrchu. Bezlesí zarůstá samovolně dřevinami, což se z hlediska krajinného rázu jeví jako pozitivní. Jiný pohled však může být v okamžiku, kdy budeme detailně posuzovat biologickou hodnotu zarůstajících ploch.

A nakonec malou poznámku k převažujícímu biotopu – k lesu. Samozřejmě lesnaté hřbety rozbrázděné údolím budou vždy vnímány jako „pěkná krajina“. O co však je její estetika (o druhové rozmanitosti ani nemluvě) ochuzena monotónními smrkovými lesy vysazovanými na stano-višťe „barevných“ lesů smíšených! Tohle si uvědomíte při jarních či podzimních procházkách hřebenem Haltravy, po Čerchově či nedalekém Branžovském hvozdu...

Trisekerská pahorkatina s Dylení na obzoru, pohled z rozhledny na Panském vrchu

*Rašelinisté v pramenné oblasti řeky
Odravy pod Hranickým vrchem (731,5 m)*

Při vyhlášení CHKO Český les v roce 2005 byla do oblasti z celého Dyleňského lesa zahrnuta jen část okrsku Žďárská vrchovina v Plzeňském kraji. V této souvislosti jsem se v roce 2006 zabýval otázkou, co dál s ochranou krajinného rázu na zbytkovém území Českého lesa (Trégler 2006). Navrhl jsem zrušení přírodního parku Český les jako celku a náhradu dvěma přírodními parky nazvanými podle podcelků – Dyleňský les a Přimdský les. Důvody byly evidentní – i „zbytkové“ území Českého lesa je natolik krajinářsky hodnotné, že ochranu alespoň formou přírodního parku zasluhuje a názvy nových přírodních parků se nepletou s názvem CHKO. Je také zřejmé, že vyhláška ONV v Chebu z roku 1990 nemůže naplnit diki § 12, odst. (3), tehdy neexistujícího zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny („K ochraně krajinného rázu může orgán ochrany přírody zřídit obecně

závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území“) a tak její účinnost pro ochranu krajinného rázu je menší, než by dnes bylo možné a žádoucí.

Ve svém návrhu přírodního parku Dyleňský les jsem se snažil více držet hranic geomorfologického vymezení území. Důvody jsem již zčásti zmínil, jde o krajinu s odlišnou charakteristikou než má sousedící Podčeskoleská pahorkatina (konkrétně její podcelek Tachovská brázda) a tudíž i přístupy a argumentace k ochraně krajiny jsou odlišné. Zásahy do krajiny, které bychom rozhodně neměli v Českém lese akceptovat (další vysoké stožáry mobilních a jiných operátorů, nová nadzemní vedení v dominantních polohách, větší výstavbu mimo zastavěná území obcí, kapacitní komunikace atd.) je možno v Tachovské brázdě a na úpatí Českého lesa za určitých podmínek povolovat. Zcela samostatnou kapitolou jsou vysoké větrné elektrárny (dosahující na vrcholu rotoru až 150 m), jež se naprosto vymykají měřítku zdejší krajiny jako celku a tudíž budou vždy značným negativním záhahem do krajinného rázu.

Literatura:

Melichar V. [ed.] (2005): Koncepce ochrany přírody a krajiny Karlovarského kraje, dep. Krajský úřad Karlovarského kraje, odbor ŽP a zemědělství.

Sklenička P. (2003): Koncepce ochrany přírody a krajiny Plzeňského kraje, dep. Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor ŽP.

Sklenička P. (2004): Posouzení přírodních parků Plzeňského kraje z hlediska krajinářského hodnocení, dep. Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor ŽP.

Trégler M. (2006): Příspěvek k ochraně krajinného rázu západních Čech, Ochrana přírody, ročník 61, 2006, č. 7, str. 215 – 218.

Kde můžete časopis Arnika koupit?

Mariánské lázně: Městské muzeum ML, Goethovo nám. 11; Knihkupectví Atlas, Hlavní 277; Správa CHKO Slavkovský les, Hlavní 504; KIS Mariánské lázně, Hlavní 47/28; **Bečov nad Teplou:** Infocentrum, Nám. 5. května 13; **Sokolov:** Krajské muzeum Sokolov, Zámecká ulice 1; Sokolovské infocentrum, Náměstí budovatelů 655; **Cheb:** Krajské muzeum Cheb, Nám. Krále Jiřího z Poděbrad 493/4; Turistické infocentrum, Nám. Krále Jiřího z Poděbrad 33; **Teplá:** Papír–hračky Radová, Husova ul. 185; **Karlovy Vary:** AOPK ČR středisko KV, Bezručova 8; **Aš:** Muzeum Aš, Mikulášská 3; **Františkovy Lázně:** Městské muzeum Františkovy Lázně, Dr. Podhoreckého 8

Objednejte si další čísla časopisu na dobírku!

Staňte se naším pravidelným čtenářem. Objednejte si časopis e-mailem na cev@slavkovskyles.cz nebo telefonicky na čísle 773 643 776. K ceně časopisu se připočítává poštovné dle aktuálních sazeb České pošty a.s.